

ZDZISŁAW GUZIKOWSKI, STANISŁAWA SZCZEPANIAK

Katedra Roślin Ozdobnych
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

WPLYW SPOSOBU UPRAWY NA LICZBĘ I JAKOŚĆ MŁODYCH ROŚLIN SANTOLINY CYPRYSIKOWATEJ (*SANTOLINA CHAMAECYPARISSUS* L.) PO PRZEZIMOWANIU

EFFECT OF CULTIVATION METHOD ON THE NUMBER AND QUALITY
OF YOUNG *SANTOLINA CHAMAECYPARISSUS* L. PLANTS AFTER WINTERING

Streszczenie. W trzech cyklach badań: w latach 2005/06, 2006/07 i 2007/08, w nieogrzewanym tunelu foliowym oceniano wzrost młodych roślin santoliny cyprysikowatej w zależności od terminu ukorzeniania sadzonek i użytych do uprawy pojemników. Młode rośliny uzyskane z sadzonek ukorzenianych 16 sierpnia i 16 września każdorazowo sadzono 16 listopada do różnych pojemników i uprawiano do 8 maja następnego roku. Do uprawy wykorzystano palety wielootworowe, doniczki celulozowe, doniczki plastikowe. W maju po 8-9 miesiącach uprawy określono liczbę roślin po przezimowaniu oraz ich jakość. Rodzaj pojemników użytych do uprawy, jak i wiek młodych roślin nie miały istotnego wpływu na przezimowanie. Najlepszej jakości rośliny – wysokie, z dużą liczbą pędów uzyskano z uprawy w doniczkach plastikowych.

Słowa kluczowe: *Santolina chamaecyparissus* L., rodzaj pojemników, termin ukorzeniania sadzonek

Wstęp

Dobre efekty w uprawie bylin na miejscu stałym zależą od jakości młodych roślin. Jednym z ważniejszych czynników decydujących o wydajności produkcji oraz jakości młodych roślin według BELFORTEGO i IN. (2008) jest podłoże, natomiast DOMATO i IN. (1994) zwracają uwagę na sposób uprawy młodych roślin oraz ich wiek. Zdaniem NOWAKA (2005 b) o powodzeniu uprawy roślin w pojemnikach decyduje utrzymywanie dobrych stosunków powietrzno-wodnych w podłożu. Przy doborze podłoża do wypełniania pojemników, jak podkreśla DRZAL (1999), poza właściwościami podłoża, takimi

jak: pojemność wodna, pojemność powietrzna i retencja wody dostępnej, należy uwzględnić rozmiar, kształt, a także materiał, z jakiego są wykonane pojemniki. Według PACHOLCZAKA (2003) w produkcji bylin w Europie obecnie najczęściej roślin uprawia się w doniczkach lub wielodoniczkach plastikowych. Ze względów ekologicznych coraz więcej szkółek decyduje się jednak na pojemniki z masy papierowej. Produkcja roślin ozdobnych w pojemnikach z materiałów biodegradowalnych jest obecnie promowana w krajach Unii Europejskiej (projekt EU LIFE ENV/463 – MINUTO 2008). CHLEBOWSKI i ZAWADZKA (2000) podają, że rośliny ozdobne uprawiane w pojemnikach nieporowatych (z tworzyw sztucznych) mają system korzeniowy mniej skoncentrowany przy ściankach i równomierniej penetrujący całą objętość bryły podłoża niż rośliny w doniczkach wykonanych z materiałów porowatych. ARGO i BIERNBAUM (1995) ustalili, że ilość wody straconej poprzez parowanie z powierzchni doniczki w czasie uprawy roślin sięga 25-30% w zależności od materiałów, z jakich doniczki są wykonane.

Celem badań było określenie, czy termin ukorzenia sadzonek i rodzaj pojemnika użytego do dalszej uprawy mają wpływ na wzrost młodych roślin santoliny cyprysikowatej w okresie zimy w nieogrzewanym tunelu foliowym.

Material i metody

Doświadczenie przeprowadzono w trzech 8-9-miesięcznych cyklach badań kończących się w latach 2006, 2007 i 2008. Obiektem badań była santolina cyprysikowata (*Santolina chamaecyparissus* L.). Młode rośliny uzyskane z sadzonek ukorzeniających 16 sierpnia i 16 września każdorazowo sadzono 16 listopada do różnych pojemników, w których uprawiano je do 8 maja następnego roku.

Doświadczenie założono jako dwuczynnikowe w układzie całkowicie losowym. W każdym obiekcie liczba powtórzeń wynosiła 20. Powtórzeniem była jedna młoda roślina.

Czynnikami doświadczenia były:

- 1) wiek młodych roślin – dwa terminy ukorzenia sadzonek:
  - 16 sierpnia,
  - 16 września,
- 2) sposób uprawy – trzy sposoby:
  - palety wielootworowe (8 × 8 cm),
  - doniczki celulozowe (8 × 8 cm),
  - doniczki plastikowe (8 × 8 cm).

Młode rośliny do doświadczeń pochodziły z sadzonek ukorzeniających z zastosowaniem Ukorzeniacza B w podłożu torf wysoki + piasek (1 : 1) (v : v). Jako podłoże do uprawy młodych roślin zastosowano substrat torfowy firmy Kudras o pH 6,3, sporządzony z torfu wysokiego o wielkości frakcji 10-30 mm, z dodatkiem nawozu wieloskładnikowego PG Mix. Zawartość składników mineralnych w tym podłożu przed sadzeniem roślin wynosiła (mg·dm⁻³): N-NH₄ – 102, N-NO₃ – 66, P – 84, K – 173, Mg – 101, Ca – 1595. Młode rośliny w pojemnikach ustawiono w nieogrzewanym tunelu foliowym. W czasie uprawy młodych roślin zimą nieogrzewany tunel foliowy wietrzy-

no według potrzeb, a rośliny podlewano indywidualnie. Przeciw chorobom grzybowym wykonano profilaktycznie trzykrotne opryskiwanie roślin preparatem Topsin M – 0,1%. Każdego roku u wszystkich roślin 24-25 marca uszczykiwano pędy na wysokości 4 cm, a po tygodniu rozpoczęto dokarmianie co 10-14 dni w zależności od fazy wzrostu i warunków klimatycznych. Rośliny nawożono dolistnie z użyciem 0,3-procentowego roztworu nawozu Kristalon zielony (18 : 18 : 18 : 3). Pomiary przeprowadzone 8 maja dotyczyły:

- liczby roślin po przezimowaniu,
- wysokości części nadziemnej roślin,
- liczby pędów o długości powyżej 2 cm,
- stopnia przerośnięcia podłoża w 5-stopniowej skali bonitacyjnej:
  - 1 pkt – przerośnięcie bardzo słabe (do 20% powierzchni ścian bocznych bryły korzeniowej),
  - 2 pkt – przerośnięcie słabe (do 40% powierzchni ścian bocznych bryły korzeniowej),
  - 3 pkt – przerośnięcie zadowalające (do 60% powierzchni ścian bocznych bryły korzeniowej),
  - 4 pkt – przerośnięcie dobre (do 80% powierzchni ścian bocznych bryły korzeniowej),
  - 5 pkt – przerośnięcie bardzo dobre (do 100% powierzchni ścian bocznych bryły korzeniowej).

Wyniki badań poddano analizie wariancji dla doświadczeń dwuczynnikowych. Dla liczby roślin po przezimowaniu przeprowadzono analizę terminu ukorzeniania sadzonek i sposobu uprawy, natomiast dla cech jakościowych jako czynniki przyjęto sposób uprawy i trzy lata badań dla dwóch terminów ukorzeniania sadzonek oddzielnie. Średnie grupowano według testu Duncana na poziomie istotności $\alpha = 0,05$. Wartości nieróżniące się istotnie między sobą oznaczono jednakowymi literami. Dla oceny liczby roślin, które przezimowały, uzyskane wartości przeliczono na 100%, a wyniki opracowano statystycznie metodą analizy wariancji, przeliczając wartości procentowe na kątowne według tablic Bliss.

Wyniki i dyskusja

Nie stwierdzono wpływu terminu ukorzeniania sadzonek ani sposobu uprawy na liczbę przezimowanych młodych roślin (tab. 1). Na podstawie średniej z trzech cykli badań stwierdzono, że rośliny młodsze – z ukorzeniania 16 września – lepiej przezimowały w paletach wielootworowych, natomiast więcej roślin starszych – z ukorzeniania 16 sierpnia – przezimowało przy uprawie w doniczkach celulozowych i plastikowych. Analiza statystyczna nie wykazała istotnego wpływu wieku roślin ani sposobu uprawy na ich liczbę po przezimowaniu. Jednak niezależnie od wieku (rośliny ukorzeniane 16 sierpnia i 16 września) młode rośliny uprawiane w doniczkach plastikowych były najlepszej jakości (tab. 2, 3): były najwyższe (11,9 cm i 11,1 cm) oraz miały największą liczbę pędów (9,0 i 7,7), natomiast rośliny uprawiane w paletach wielootworowych były najniższe (8,4 cm i 8,6 cm), z najmniejszą liczbą pędów (5,1 i 5,7). Podobną liczbę pędów

Tabela 1. Ilość młodych roślin po przezimowaniu w zależności od sposobu uprawy (średnie z trzech lat) (%)

Table 1. Amount of young plants after wintering depending on cultivation method (means from three years) (%)

Sposób uprawy Method of cultivation	Terminy ukorzenia Terms of rooting		
	16 sierpnia 16 th of August	16 września 16 th of September	średnia mean
W paletach wielootworowych In multipot pallets	81,67 a	93,33 a	87,50 a
W doniczkach celulozowych In cellulose pots	93,33 a	91,67 a	92,50 a
W doniczkach plastikowych In plastic pots	95,00 a	91,67 a	93,33 a
Średnia Mean	90,00 a	92,22 a	

Średnie oznaczone tą samą literą nie różnią się istotnie na poziomie $\alpha = 0,05$ według testu Duncana.

Means marked with the same letter do not differ at the significance level of $\alpha = 0.05$ according to Duncan's test.

Tabela 2. Jakość młodych roślin po przezimowaniu w zależności od sposobu uprawy w trzech latach przy ukorzeniu sadzonek 16 sierpnia

Table 2. Quality of young plants after wintering depending on cultivation method within three years after rooting the cuttings on 16th of August

Cecha Characteristics	Rok Year	Sposób uprawy – Method of cultivation			
		w paletach wielootworowych in multipot pallets	w doniczkach celulozowych in cellulose pots	w doniczkach plastikowych in plastic pots	średnia mean
1	2	3	4	5	6
Wysokość roślin (cm) Height of plants (cm)	2006	9,0 bc	11,8 d	13,7 e	11,5 c
	2007	8,8 bc	8,3 ab	9,3 bc	8,8 a
	2008	7,5 a	9,4 c	12,9 e	9,9 b
	Średnia Mean	8,4 a	9,8 b	11,9 c	
Liczba pędów Number of shoots	2006	3,8 a	4,9 ab	6,8 cd	5,2 a
	2007	5,4 bc	5,5 bc	8,5 e	6,4 b
	2008	6,1 bcd	7,5 de	11,8 f	8,5 c
	Średnia Mean	5,1 a	5,9 b	9,0 c	

Guzikowski Z., Szczepaniak S., 2013. Wpływ sposobu uprawy na liczbę i jakość młodych roślin santoliny cyprysikowej (*Santolina chamaecyparissus* L.) po przezimowaniu. Nauka Przyr. Technol. 7, 4, #53.

Tabela 2 – cd. / Table 2 – cont.

1	2	3	4	5	6
Stopień przerośnięcia bryły podłoża (skala 5-stopniowa) Degree of substrate overgrowing (scale 5-speed)	2006	3,1 b	3,6 cd	3,7 cd	3,5 a
	2007	3,8 d	3,4 bc	4,9 e	4,0 b
	2008	2,3 a	3,0 b	4,6 e	3,3 a
	Średnia Mean	3,0 a	3,3 b	4,4 c	

Średnie oznaczone tą samą literą nie różnią się istotnie na poziomie $\alpha = 0,05$ według testu Duncana.

Means marked with the same letter do not differ at the significance level of $\alpha = 0.05$ according to Duncan's test.

Tabela 3. Jakość młodych roślin po przezimowaniu w zależności od sposobu uprawy w trzech latach przy ukorzenianiu sadzonek 16 września

Table 3. Quality of young plants after wintering depending on cultivation method within three years after rooting the cuttings on 16th of September

Cecha Characteristics	Rok Year	Sposób uprawy – Method of cultivation			
		w paletach wielootworowych in multipot pallets	w doniczkach celulozowych in cellulose pots	w doniczkach plastikowych in plastic pots	średnia mean
Wysokość roślin (cm) Height of plants (cm)	2006	10,3 c	12,6 d	10,4 c	11,1 c
	2007	8,4 b	8,2 ab	9,4 bc	8,7 a
	2008	7,2 a	9,9 c	13,5 d	10,2 b
	Średnia Mean	8,6 a	10,2 b	11,1 c	
Liczba pędów Number of shoots	2006	5,2 a	3,9 a	3,7 a	4,3 a
	2007	4,5 a	4,7 a	7,2 b	5,4 b
	2008	7,6 bc	8,9 c	12,2 d	9,5 c
	Średnia Mean	5,7 a	5,8 a	7,7 b	
Stopień przerośnięcia bryły podłoża (skala 5-stopniowa) Degree of substrate overgrowing (scale 5-speed)	2006	2,7 ab	2,9 abc	2,5 a	2,7 a
	2007	3,1 bed	3,4 ede	3,6 ef	3,3 b
	2008	3,5 def	2,6 a	3,8 f	3,3 b
	Średnia Mean	3,1 ab	2,9 a	3,3 b	

Średnie oznaczone tą samą literą nie różnią się istotnie na poziomie $\alpha = 0,05$ według testu Duncana.

Means marked with the same letter do not differ at the significance level of $\alpha = 0.05$ according to Duncan's test.

miały rośliny uprawiane w doniczkach celulozowych (5,8) przy ukorzenianiu sadzonek 16 września. W paletach wielootworowych, zdaniem STROJNEGO (2003), podłoże może być zróżnicowane pod względem wilgotności, w związku z tym wzrost roślin będzie nierównomierny. BABIK (2002) zwraca uwagę, że nie tylko nadmierne przesykanie podłoża w paletach wielootworowych, lecz także szybkie wyczerpywanie się składników pokarmowych z podłoża może powodować przyspieszenie starzenia się rozsady i pogorszenie jej jakości. Według NOWAKA (2005 a) w uprawie chryzantem jednym z efektów stresu wodnego jest zmniejszenie wysokości roślin oraz świeżej i suchej masy części nadziemnej. CZERWIŃSKI (1980) oraz KOPCEWICZ i LEWAK (2002) podają także, że stres wodny prowadzi do zmniejszenia absorpcji promieniowania i fotosyntezy, co w konsekwencji zmniejsza produkcję biomasy. Wśród autorów istnieją odmienne opinie na temat wpływu stresu wodnego na rozwój systemu korzeniowego. W wyniku stresu wodnego rośliny *Manihot esculenta* 'Golden Yellow' wytworzyły krótsze korzenie, mniejszą ich liczbę oraz mniejsza była ich sucha masa (PARDALES i ESQUIBEL 1996). Stres wodny nie spowodował jednak silnego zahamowania rozwoju korzeni *Lycopersicon esculentum* Mill. (LIPTAY i TAN 1985). NOWAK (2005 a) podaje, że korzenie przy słabym potencjale wodnym rozwijają się wolno i są bardzo cienkie, natomiast w warunkach niedotlenienia są grubsze, krótsze i mniej rozgałęzione w porównaniu z korzeniami rosnącymi w optymalnych warunkach powietrzno-wodnych. W badaniach własnych stopień przerośnięcia bryły podłoża przez system korzeniowy w skali bonitacyjnej 5-stopniowej był największy (4,4 i 3,3), gdy młode rośliny uprawiano w doniczkach plastikowych w obu terminach ukorzeniania, a dla roślin z późniejszego terminu ukorzeniania także w paletach wielootworowych. Zastosowanie doniczek celulozowych okazało się mniej korzystne w porównaniu z plastikowymi dla uzyskania dobrej jakości roślin. Pomimo podobnej grubości ścian obu rodzajów doniczek, zdaniem CHLEBOWSKIEGO i ZAWADZKIEJ (2000) parowanie przez porowate ścianki doniczek celulozowych powoduje obniżenie temperatury podłoża średnio o 2°C, co wywiera ujemny wpływ na wzrost i rozwój części nadziemnej rośliny. Mniejsza wysokość roślin oraz mniejsza liczba pędów stwierdzone w doniczkach celulozowych mogły być spowodowane, jak tłumaczy HABER i BARANOWSKI (1996), biologiczną sorpcją azotu. Mikroflora zawarta w podłożu w obecności celulozy rozmnaża się intensywnie, zużywając do budowy własnych tkanek zawarty w podłożu azot – składnik, który potrzebny jest młodym roślinom, stąd w konsekwencji następuje zahamowanie wzrostu roślin. W badaniach własnych system korzeniowy w doniczkach celulozowych w mniejszym stopniu przerastał podłoże. Jak podają CHLEBOWSKI i ZAWADZKA (2000), rośliny uprawiane w nieporowatych doniczkach mają system korzeniowy równomierniej penetrujący całą objętość bryły podłoża niż w doniczkach porowatych.

Wzrost roślin w poszczególnych cyklach uprawowych był różny (tab. 2, 3). Istotnie wyższe rośliny, lecz z najmniejszą liczbą pędów uzyskano w 2006 roku. Wysokość roślin była najmniejsza w 2007 roku, a rośliny w 2008 roku odznaczały się największą liczbą pędów. W roku 2007, niezależnie od sposobu uprawy, rośliny z ukorzeniania w sierpniu przerosły podłoże korzeniami silniej niż w latach 2006 i 2008. Rośliny z ukorzeniania we wrześniu w latach 2007 i 2008 przerosły podłoże korzeniami w takim samym stopniu.

Wnioski

1. Termin ukorzenia saszonki i sposób uprawy młodych roślin nie mają istotnego wpływu na ich liczbę po przezimowaniu.

2. Młode rośliny santoliny cyprysikowatej uprawiane zimą w nieogrzewanym tunelu foliowym w doniczkach plastikowych są najlepszej jakości.

Literatura

- ARGO W.R., BIERNBAUM J.A., 1995. The effect of irrigation method, water soluble fertilization, preplan nutrient charge and surface evaporation on early vegetative and root growth of poinsettia. *J. Am. Soc. Hortic. Sci.* 120, 2: 163-169.
- BABIK I., 2002. Wpływ wielkości doniczki oraz fertygacji na wzrost rozsady i plonowanie roślin w polu. *Zesz. Probl. Post. Nauk Roln.* 485: 15-20.
- BELFORTE G., GAY P., PICCAROLO P., RICAUDA D., 2008. Horticultural robotics: seven years of experimentation. *Acta Hortic. (The Hague)* 801: 573-578.
- CHLEBOWSKI B., ZAWADZKA Z., 2000. Uprawa roślin ozdobnych. PWRiL, Warszawa.
- CZERWIŃSKI W., 1980. Fizjologia roślin. PWN, Warszawa.
- DOMATO G., TROTTA L., ELIA A., 1994. Cell size, transplant age and cultivar effects on timing production of broccoli (*Brassica oleracea* L. var. *italica* Plenck) for processing. *Acta Hortic. (The Hague)* 371: 53-60.
- DRZAL M.S., 1999. Pore fraction analysis: a new tool for substrate testing. *Acta Hortic. (The Hague)* 481: 43-55.
- HABER Z., BARANOWSKI P., 1996. Doniczki torfowe jako element podłoża uprawowych w ogrodnictwie. *Zesz. Probl. Post. Nauk Roln.* 429: 113-117.
- KOPCEWICZ J., LEWAK S., 2002. Fizjologia roślin. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
- LIPTAY A., TAN C.S., 1985. Effect of various levels of available water on germination of polyethylene glycol (PEG) pretreated or untreated tomato seeds. *J. Am. Soc. Hortic. Sci.* 110, 6: 748-751.
- MINUTO G., 2008. Use of compostable pots for potted ornamental plants production. *Acta Hortic. (The Hague)* 801: 367-372.
- NOWAK J.S., 2005 a. Reakcja roślin na niewłaściwą wilgotność podłoża. *Zesz. Probl. Post. Nauk Roln.* 504: 185-197.
- NOWAK J.S., 2005 b. Właściwości powietrzno-wodne podłoża ogrodnictwa. *Zesz. Probl. Post. Nauk Roln.* 504: 175-184.
- PACHOLCZAK A., 2003. Pojemniki. *Szkółkarstwo* 4: 80-84.
- PARDALES J.R., ESQUIBEL C.B., 1996. Effect of drought during the establishment period on the root system development of cassava. *Jpn. J. Crop Sci.* 65, 1: 93-97.
- STROJNY Z. 2003. Podłoże w pojemnikowej produkcji szkółkarskiej. *Szkółkarstwo* 4: 61-67.

EFFECT OF CULTIVATION METHOD ON THE NUMBER AND QUALITY OF YOUNG *SANTOLINA CHAMAECYPARISSUS* L. PLANTS AFTER WINTERING

Summary. The growth of young *Santolina chamaecyparissus* plants in a non-heated foil tunnel was rated depending on term of rooting cuttings and type of growing container in three cycles of study: 2005/06, 2006/07, 2007/08. Young plants obtained from cuttings rooted on 16th of August

Guzikowski Z., Szczepaniak S., 2013. Wpływ sposobu uprawy na liczbę i jakość młodych roślin santoliny cyprysikowatej (*Santolina chamaecyparissus* L.) po przezimowaniu. *Nauka Przyr. Technol.* 7, 4, #53.

---

and 16th of September were planted on 16th of November in various containers and grown till 8th of May of the following year. Multipot pallets, cellulose pots and plastic pots were used for cultivation. In May, after 8-9 months the number of plants and their quality were defined after wintering. Type of containers and age of young plants did not have a significant effect on the wintering. The best quality of plants – high and with a large number of shoots – was obtained from cultivation in plastic pots.

Key words: *Santolina chamaecyparissus* L., type of containers, term of rooting cuttings

Adres do korespondencji – Corresponding address:

Stanisława Szczepaniak, Katedra Roślin Ozdobnych, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 159, 60-594 Poznań, Poland, e-mail: jagaszcz@up.poznan.pl

Zaakceptowano do opublikowania – Accepted for publication:

25.09.2013

Do cytowania – For citation:

*Guzikowski Z., Szczepaniak S., 2013. Wpływ sposobu uprawy na liczbę i jakość młodych roślin santoliny cyprysikowatej (*Santolina chamaecyparissus* L.) po przezimowaniu. *Nauka Przyr. Technol.* 7, 4, #53.*